

NEFSİ YENME AYI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

a. Allah Cennetine Davet Ediyor

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!

Yatsı ezanı okundu, teravih bitti, Rabbimiz kabul eylesin, kıldık. Yâni, cuma gününün içinde yaşamaktayız şu anda... Cuma günü haftanın en hayırlı günüdür; cuma gecesi en hayırlı, en nurlu gecesidir. En nurlu gecedeyiz, en mübarek aydayız. Yeryüzünün en mübarek yerlerinden birisi olan, Allah'ın evlerinden bir mescidde toplanmış bulunuyoruz. Rabbimizin lütuflarına hamd ü senâlar olsun...

Allah CC, bir insana mescide gitmeyi nasib etmişse; ev sahibi olan, evine girmeye müsaade etmiş demektir. Bu bir nimettir, gelemeyenlere Allah cezâlarının affını nasib eylesin... Allah'ın evlerine, mescitlere gelmeyi nasib eylesin, hidayet eylesin... Hepsinin hidayetini dileriz. Kardeşlerimiz namaz kıldırırken ayetleri çok güzel, açık açık okuyorlar. Ağızlarından âb-ı

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

zülâl akar gibi, şırıl şırıl Kur'an-ı Kerim'i dinliyoruz. Orada buyurdu ki Allahu Teâlâ Hazretleri, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(يونس: ۲۵)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) Şaşılacak bir şey, sevinilecek bir şey!.. “Selâm yurdu olan cennete Allah sizleri davet ediyor, çağırıyor.” Cennetine çağırıyor sizleri ve bizleri!.. El-hamdü lillâh... Allah o dâvete icabet edenlerden, cennetine girenlerden eylesin...

(*Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin müstakîm.*) “Dilediği kullarını sırât-ı müstakîmine sevk eder, hidâyet nasib eder.” (Yunus, 10/25)

O yolu gösterir, o yola adımını sokturur dilediği kulların... Hidâyet Allah'tandır. *Hidâyet*, yani Allah'ın doğru yolunda olabilmek, Allah'ın biz kulları üzerinde en büyük ikramıdır. Çünkü rahmeti yoludur, cenneti yoludur. Allah en büyük ikram olarak hidâyeti vermiştir kullarına... En büyük nimet odur, hidayet üzere olmaktır. Çünkü sonunda, ebedi saadet onunla gelecektir.

Bu güzel nimeti bazı kullarına vermez. Sevmediği kullarına Allah hidayeti nasib etmez. Onun için, sevmediği kul müslüman olamaz! Sevmediği kul ibadet yapamaz! Sevmediği kul hayır yapamaz! Sevmediği kul camiye gelemes! Sevmediği kul

Allahın zikrini ağızına alamaz! Aldırtmaz Allah, nasib etmez. Sevdiği kullara nasib eder. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hidayet nasib etmediği insanlar kimlerdir, diye peşine düşüp, takib edip, araştırıp öğrenmek lâzım gelir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kâfirlere hidâyet etmez. Küfrân-ı nimette bulunan, üzerindeki nimetlerini idrak edemeyen, Allah'ın kendisine verdiği hayırları, ikramları sezemeyen, mün'im-i hakîkiyi göremeyen körlere hidâyet etmez! Hatâsını anlayana hidayet eder de, küfrân-ı nimet edene, Allah'ın nimetlerini anlayamayan, kavrayamayana hidayet etmez! Nimetin Allah'tan geldiğini bilmek lâzım!.. Suyun, havanın, yiyeceğin, içeceğin, sıhhatın, afiyetin, aklın, fikrin, her şeyin Allah'ın bir ikramı olduğunu bilmek lâzım!.. Onu bilemeyen, nimetin kadrini bilemeyen, nimetin Allah'tan geldiğini anlayamayana hidâyet nasib etmez.

Zâlimlere hidayet nasib etmez. Başkasına zulmedenlere, kendisine zulmedenlere, Allah'ın ahkâmının gereklerini yapmamak suretiyle günahlara dalan, günahta yürüyenlere nasib etmez.

Fasıklara hidayet etmez. Fısk u fücûr üzere olanlara hidayet nasib etmez. Biliyorsunuz, Allah'ın teveccüh etmesinin şartı, kişinin hatasını anlayıp, günahına pişmanlık duyup, hatasını bırakıp, ordan dönmesidir. Bu dönme olmadığı zaman o hal üzere ısrarda, hidayet olmaz, teveccüh olmaz, Allah'ın tevbe kabul etmesi, kuluna teveccühü olmaz.

Onun için önce, insafılı, adaletli insan olmamız lâzım!.. Önce gerçekleri gören, hatamız varsa hatamızı idrak eden, anlayabilen insanlar olmamız lâzım!.. Ne güzel okudu müezzin kardeşimiz, on iki rekât kıldıktan sonra:

*Aman ey şâh-ı rasul, Yok elimden tutacak!
Günahlara batmışım...*

Ne güzel sözler! Ezberlememiz gereken sözler... Tamam, ne kadar günahkâr olsa, hatasını anlamı, affolma ihtimali vardır. Pişmanlık duydu mu, Allah-u Teâlâ Hazretleri affedebilir. Bütün mesele hatasını anlamaktadır.

Onun için, yanında bulunduğumuz mübarek büyüğümüz Mevlânâ Celâleddin-i Rûmi KS Hazretleri'nin sözü sanılıyor. Onun sözü değildir; türbesinde, levhada olan İranlı bir şairin sözüdür: ¹

بَازَا بَازَا هَرِ آنچِه هَسْتِي بَازَا گَرِ كَافِرِ وَ كَبِرِ وَ بُتپرِستِي

بَازَا

اينِ دَرگِهِ مَا دَرگِهِ نَوْمِيدِي نِيسْتِ صَدُ بَارِ اگَرِ تَوْبِه

شِكْسْتِي بَازَا

*Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â! Ger kâfir ü
gebr u putperestî bâz â! In dergeh-i mâ dergeh-i
nevmîdî nist; Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!*

Ne olursan ol dön, geri gel, geri gel!

¹ Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr.

Kâfir de olsan, putperest de olan yine gel, geri gel! Bu dergâh ümitsizlik dergâhı değildir.

Yüz defa tevbeyi bozmuş olsan bile dön, geri gel!

Busöz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, tövbe etmek şartıyla, her günahkârı bağışlayabileceğini, onun için geçmişteki günahla dolu ömründen dolayı ümitsizliğe düşmemesi gerektiğini ifade eden bir sözdür. Yâni, pişman olup da;

“—Ya Rabbi, söz vermiştim ama, gene dayanamamış da günah işlemiştim; acaba beni affeder misin?..” desen, Allah-u Teâlâ Hazretleri affeder mi?.. Affeder. Pişman olup da hatasını anladığı zaman yoluna döneni, aşk ile, sıdk ile hatasına pişman olanı Allahu Teâlâ Hazretleri affeder.

Demek ki ilk iş, ilk yapılacak şey aziz ve muhterem kardeşlerim, insanın haddini bilmesi, hatasını anlaması, boynunu bükmesi, “Ya Rabbi, biliyorum, suçluyum, kusurluyum.” demesi lâzım!.. “Yıllar su gibi akıp gidiyor, rüzgâr gibi esip geçiyor.” diye söylenmiştir.

Bakın, Araplar kameri ayları üçe ayırırlar; evveli, ortası, sonu diye... *Aşr-ı evvel* derler, ilk on gününe... *Aşr-ı evsat* derler, ayın ortasındaki on güne... Sonundaki on güne de, *aşr-ı âhir* derler. Eh, bu güzel, mübarek ayın tam on günü geldi geçti. Ramazan'ın aşr-ı evveli elden kaçtı. Telâfisi mümkün olmayan varlıklardan birisi de zamandır. Geçti mi geriye dönüşü yoktur, telâfisi mümkün değildir. Onun için, mü'mine en büyük nasihat, en büyük ikaz,

zamanının kadrini, kıymetini bilmesi, ömrünü boşa geçirmemesi, bir saniyesini bile güzel değerlendirmekten gâfil olmamasıdır. Onun için büyüklerimiz: “*Huş der dem prensibine yapışmalı, her nefeste şuurlu olmalı derviş!*” diye bildirmişlerdir.

Ramazan’ın on günü geldi geçti. Süratle geçti, nasıl geçtiği anlaşılmıyor, çarçabuk geçti. Peygamber SAS Efendimiz’in bir sözünü burada okumak istiyorum, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin

Efendimiz’in (*Rahmetullâhi aleyh, kaddesallâhu sirrahul aziz*) cem eylemiş olduğu *Râmûzü’l-Ehâdis* isimli hadis kitabımızdan... Dokuzuncu sayfasının 10. hadis-i şerifi... Ramazan’la ilgili bir hadisi şerif...

b. Ramazan’ın Özellikleri

Ubade İbn-i Sâmit RA’dan rivayet olunmuş, Taberânî ve İbnü’nNeccâr rivâyet etmiş. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:²

أَتَاكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ بَرَكَاتٍ فِيهِ خَيْرِي

غَشِيَكُمْ اللَّهُ فِي نَزْلِ

الرَّحْمَةِ وَيَحُطُّ فِيهِ الْخَطَايَا وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ

² Taberânî, *Müsnedü’s-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

الدُّعَاءُ يَنْظُرُ اللهُ

تَنَافُسِكُمْ وَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ فَأَدُّوا اللهُ مِنْ
أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا

فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ

(طب. وابن النجار عن عبادة بن الصامت)

RE. 9/10 (*Etâküm şehrü ramadân*) “Size Ramazan ayı geldi. (*şehrü bereketin*) Bereket ayı...” Bereket, her şeyde bereket var... Ramazan ayı geldiği zaman, “*Eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*” dediğimiz gibi şهادet ederiz ki, gözümüzle görüyoruz ki, Ramazan bereket ayıdır. Sofralar bereketleniyor, zamanlar bereketleniyor, her şeyde bir bereket hasıl oluyor. Çünkü bu ayı Allah-u Teâlâ Hazretleri hakîkaten, melekleri vasıtasıyla mü'min kullarına hazırlıyor.

“Cebrâil AS'a emrediyor Allah-u Teâlâ Hazretleri; şeytanın, şeytan ordusunun azılları zincirleniyor.” deniliyor hadisi şerifte... Yani insanları aldatan, saptıran, şaşırtan, kızdıran, birbiriyle vuruşturan, dövüştüren zulüm yaptıran o şer menbaı, şeytan aleyhillânenin hareketleri kısıtlanıyor, elleri kolları bağlanıyor, zincirleniyor, bukağılanıyor. Yâni, mümin kullara sataşması ve saptırması imkânları kısıtlanmış oluyor.

Biliyorsunuz, havada şu gazın miktarı arttı, bu gazın miktarı arttı mı, hava kirliliği arttı

diyoruz. Alârm veriliyor;

“–Yaşlılar çıkmasın!.. Bilmem şu tedbir alınsın, bilmem bu tedbir alınsın!” deniliyor.

Eh, kötü gazların miktarı filân azalınca veya hiç olmayınca da, “Şurası temiz havalı bir yer!” diyoruz. “Dünyanın oksijeni en bol olan yeriymiş.” diyoruz. Astımlılar hemen oraya gidiyorlar, orada evler pahalalanıyor. Herkes, emekliler, hastalar oraya koşuyorlar.

Tamam, işte bu mânevî ayda, Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kerre şerri, şer kaynaklarını bağlattırıyor. Hayır imkânlarını arttırıyor. Onun için, her bakımdan bir bereket var bu ayda... Hem mübareklik var, hem de her şeyde bir müsbet artış var... Şeytanlar bağlanmış oluyor. Gökyüzü bezenmiş oluyor. Cennetin kapıları, göğün kapıları açılmış oluyor.

Biliyorsunuz, göğün kapıları şu anda bizim gözümüzle görebileceğimiz bir şey değil... Çünkü;

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

(الملك:6)

(*Ve lekad zeyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha*) [Andolsun ki biz, dünyaya en yakın olan semâyı kandillerle donattık.] (Mülk, 67/5) buyurulmuş Tebâreke Sûresi'nde.

En yakın semâyı yıldızlarla donatmış Mevlâmız. Ondan sonraki semâları değil, biz en yakın semânın öbür taraflarını bile göremiyoruz.

Öyle yıldızlar var ki, ışığı bize, beş milyon yılda geliyormuş. E ışığı gelmemiş, onun arkasında bir yıldız varsa, onu daha görmedik. Veyahut gelmiş olan ışığın yıldızı, beş milyon yıl önce oradan çıktığına göre, belki şu anda yok orada o... Belki patladı. Beş milyon yıl önceki ışığı geliyor çünkü bize... Beş milyon yıl öncesini gösterge olarak görüyoruz biz gökyüzünde... Aslını görmüyoruz, şu zamandaki halini görmüyoruz. Yâni etrafımızda muazzam bir perde var; o perdenin arkası zaman bakımından perdeli, mekan bakımından perdeli, anlamak mümkün değil, göremiyoruz.

Göğün kapıları mühim... Nereden mühim?.. Şuradan mühim olduğunu anlıyoruz ki, Peygamber SAS Efendimiz'e Allah nasib eylemiş, Habîbullah olduğu için bu hiçbir beşere nasib olmayan bir imtiyaz, bir ikram ile, mirac nasib eylemiş Peygamber Efendimiz'e... Kuds-ü Şerif'ten göklere, yedi kat semâyı geçerek "*Kâbe kavseyni ev ednâ*" makamlarına, dergâh-ı bârigâh-ı ilâhiyeye vâsıl olmuş. Mi'rac gecesinde, duymuşsunuzdur, anlatılmıştır, okunmuştur. Orada bakın o hadisi şerifte deniliyor ki:

“Ben Cebrâil AS'la beraber birinci semânın kapısına geldiğim zaman, semânın vazifeli bekçisi melek dedi ki:

(*Men ente?*) “Dur, kimsin sen?”

Kime soruyor?.. Cebrâil AS'a soruyor. Cebrâil AS kim?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin meleklerinin en büyüğü... Semânın bekçisi Cebrâil AS'a

soruyor, “Dur, kimsin sen?” diyor.

(*Ene cibrîl*) “Ben Cebrâilim!”

(*Ve men meake*) “Yanındaki kim?”

(*Muhammed*) “O da Muhammed-i Mustafâ... Allah’ın habibi, elçisi...”

(*Hel üzine lehû?*) “Ona buralarda yaşamak, buralardan geçmek izni verildi mi?.. O dünyada yaşıyor; ona izin verildi mi buralardan geçmeye?”

(*Neam*) “Evet, müsaade verildi.”

Ozaman açıyor kapıyı... Düşünün ki, Cebrâil AS’ın sorgu sualle geçtiği, Peygamber Efendimiz’e izin verilip verilmediğinin sorulduğu göğün kapıları var... Bizim göremediğimiz, göremeyeceğimiz, duyu organlarımızla, gözlerimizle ve sâireyle yakalamamız mümkün olmayan şeyler...

Şimdi bu Ramazan ayında açılıyor göğün kapıları... Sorgu sual yok, melekler durdurmuyor. Eskiden, Ramazan’ın dışında durdururdu:

“—Dur bakalım, nereye gidiyorsunuz?”

“—Dergâhı ilâhiyeye gidiyoruz.”

“—Nedir yanınızda götürdüğünüz?”

“—E, filanca kul aşağıda namaz kıldı, ibadet etti, hayır hasenat yaptı da onları götürüyoruz.”

“—Git, onları o adamın yüzüne çal, patlat kafasına. O riyâkâr bir insan, Allah-u Teâlâ Hazretleri bana emretti; ben bu kapıdan riyâkâr insanların amellerini öbür tarafa geçirmemekle vazifeliyim. Çıkartma öbür tarafa, git başına

vur!” diyor meselâ...

Amel dergâh-ı izzete yükselmiyor, ref olunmuyor, arz olunmuyor; Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi bildiği halde... Yani bir mahrumiyet var, engelleme var, bir ceza var...

Ama Ramazan gelince, göğün kapıları açılıyor. Cennet bezeniyor, cehennem kapıları kapanıyor. Şeytanlar bağlanıyor. Bunlar hadis-i şeriflerden bildiğimiz mânevî değişiklikler... Ve biz de bunların farkına varmadan, Ramazan ayında güzel bir havaya girerek, ibadet havasına girerek rahatlıyoruz ve doluyor camiler...

Kapı Camisi Ramazan'ın dışında her zaman böyle dolar mı yatsı namazında?.. Ben misafirim bilmiyorum ama, siz düşünün kaç saf olduğunu, şimdi nasıl oldu?.. Bu, Ramazan ayında oruç tutan kardeşlerimizin hepsi, Ramazan'ın dışında ibadete her zaman bu kadar bağlı mıdır?.. Değildir. Her zaman bu kadar namazı kılarlar mı?.. Kılmazlar. İşte belli... İnsanlar değişiyor, müslümanların sayısı artıyor, cemaatler artıyor. İnsanların huyları değişiyor; kızmıyor, sinirlenmiyor, cömertliği artıyor, iyilik yapma duyguları gelişiyor. Eh işte, besbelli ortada... Göstergeler ortada...

c. Bereketli Bir Ay

(Şehrü bereketin) “Mübarek bir ay...” Biliyor-sunuz, şehir sözü

hem Arapçada vardır, hem Farsçada vardır. Arapçada şehir, ay demek... Şehrü Ramazan, Ramazan ayı; şehrü receb, receb ayı; şehrü

şaban, şaban ayı... Arapçada şehir neymiş?.. Ay demekmiş. Cem'i nasıl geliyor?.. Şühûr veya eşhur geliyor. Eşhuru hurum ne demek?.. Haram aylar demek. Şuhuru selase ne demek?.. Üçaylar demek... Receb, şaban, Ramazan...

Peki, Farsçada şehir ne mânâyâ gelir?.. Farsçada şehir, belde mânâsına gelir. İnsanların oturduğu meskûn mahal mânâsına gelir. Şehr-i İstanbul, şehr-i Bürûsa, şehr-i Tahran... gibi.

(Şehrü bereketin) Yâni mübarek, bereketli, hayırlı bir ay... (Fîhi hayrun) “Bunun içinde hayır vardır.” Bu ayın içinde nice nice hayırlar vardır, görüyoruz. Ayrıca, biliyoruz ki, içinde bin aydan daha hayırlı bir gece var... Neresinde?.. Saklamıştır Allah... Allahu Teâlâ Hazretleri kesin olarak beyan etmemiş. İçinde bin aydan daha hayırlı bir gece olduğunu Kur'an-ı Kerim bildiriyor:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(القدر: ٣)

(Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin) “Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır.” (Kadir, 97/3)

Peygamber Efendimiz'e sormuşlar:

“—Yâ Rasulallah, bu sadece senin ömründe, yani dünya tarihinde bir defa olan bir gece mi, her sene mi?”

“—Her sene!” buyurmuşlar.

Her sene Ramazan'ın içinde, bin aydan hayırlı bir gece var. Neresinde?.. Saklı... Peygamber

Efendimiz bir ipucu vermiş. Diyor ki:

“—Ramazan’ın son on gününde arayın!”

Son on gününde saklı, bin aydan hayırlı bir gece var... O bin aydan hayırlı geceye tesadüf eden, o gecede Allah’ın sevdiği ibadeti yapan, 83,3 yıllık ibadet yapmış gibi sevap kazanacak. Bin ay o kadar sene ediyor. Çok kıymetli bir şey... Ne yapacağız?.. İçinde hayır olduğu anlaşıldı, tamam. (*Fîhi hayrun*) Bu ayın içinde hayır var... Anladık ki bir hayırlı gece var... Her gecesinde hayır var, bir de bin ay kadar kıymetli kadir gecesi var bu ayın içinde...

“—E, ne yapacağız hocam? Acaba bir bilgin var mı bu hususta, ne yapmamız gerekiyor?”

Evet bir bilgim var: Bu geceyi yakalamak için Peygamber Efendimiz, Ramazan’ın son on gününde camide i’tikâfa girerdi.

İ’tikâf kuvvetli bir sünnettir. Bir beldede kimse i’tikâfa girmezse, o beldenin ahalsinin hepsi sorumlu olur. Çünkü Efendimiz’in kuvvetli sünnetidir.

“—Niçin o mâlûm ve kuvvetli ibadeti yapmadınız?” diye belde ahalsine sorgu sual olur.

Onun için işi müsait olanlar şimdiden kararlaştırırsınlar, müftülüklere müracaat etsinler, imamlara müracaat etsinler: “Ben filanca camide i’tikâfa girmek istiyorum. Bilesiniz, mâlûm olsun.” diye... İtikafa girsinler Ramazan’ın son on gününde!..

Peygamber Efendimiz’in evi bizim gibi camiden uzakta değildi.

Camiye bitişikti. Kapısını açtı mı Peygamber Efendimiz, caminin içine adımını atardı. Kapısını açtı mı camiden evine adımını atardı. Bitişikti, odaları Peygamber Efendimiz'in. Evi camiye bitişikti ama, bitişik olduğu halde Ramazan ayının son on gününde camiye gelirdi, gece gündüz camide ibadet ederdi.

Nedendir? Zâten Üç Aylar başladığı zaman arttırıyor ibadetini Efendimiz SAS... Zâten kendisi ibadet ehli, zâten her şeyi güzel, her anı ibadet... Fakat Receb ayı girdi mi, daha da hızlandırıyor. Şa'ban ayı girdi mi, daha da hızlandırıyor. Ramazan ayı girdi mi daha da hızlandırıyor. Ramazan'ın son on günü geldi mi, artık evi de bırakıyor, camiye geliyor. Tabi sahabe-i kirâm da öyle yapmışlar.

Hatta bir keresinde sevimli, tatlı, gülünecek bir şey olmuş. Peygamber Efendimiz mescide girmiş, bir de bakmış ki, çadır dolu içerisi... Kimin çadırları bunlar?.. Peygamber Efendimiz'in hanımlarının çadırları... Onlar da validelerimiz ya bizim... Hepsi bizim annelerimizdir. Peygamber Efendimiz'in hanımları bizim neyimizdir?.. Annelerimizdir. Nereden belli?.. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ

(الأحزاب:1)

(*Ve ezvâcühû ümmehâtühüm*) “Rasûlüllah'ın zevceleri onların anneleridir.” (Ahzab, 33/6)

Hazret-i Aişe annemiz, Hazret-i Hatice anne-

miz... Böyle, hepsi annemiz bizim...

Çadırları kurmuşlar, gelmişler mescide... Efendimiz, “Bunlar da, hayır mı yaptıklarını sanıyorlar?..” demiş. O sene girmemiş; çünkü kadınlar orada, erkekler burada... Olmayacak demek ki girmemiş, onlara da çıkın, dememiş. Başlamışlar, başladıklarını bitirsinler diye... O sene kadınlar camide ibadet etmişler, Efendimiz de Ramazan geçtikten sonra yapmış i'tikâfını...

Şimdi kadının i'tikâfı nerde olur?.. Kadının i'tikâfı evinde olur. Evinin en uygun köşesinde, kadın i'tikâfa girer, i'tikâfını orda yapar. Erkek nerede yapar?.. Camide yapar. Neden?.. E, kadın biraz daha hassastır, korunması gerekir. Abdest alacak, yatacak, kalkacak vs. Camide olmaz, evinde olur. Erkek camide i'tikâf eder. Peygamber Efendimiz i'tikâf etmiştir, Ashab-ı kiram da i'tikâf eylemişlerdir. Siz de i'tikâf eyleyin! Ramazan'ın son on gününde o şerefi, o sevgiyi, o ibadeti, siz de tatmış olun.

Bizim ihvanımızdan hanımefendinin birisi, zamanı müsaitmiş, bize haber göndermişti: “İ'tikâfa girebilir miyim evimde?” diye... İ'tikâfa girmiş, Allah razı olsun... İ'tikâfını yapmış evinde, ondan sonra da bizim hoca kardeşimize demiş ki: “Ben bu işi çok sevdim, çok da istifade ettim bu i'tikaftaki ibadetlerden...” Tabii Allah-u Teâlâ Hazretleri ile, alemlerin Rabbiyle insan baş başa oluyor. İ'tikâfta Allah-u Teâlâ Hazretleri'yle baş başa oluyor. Çünkü Allah buyuruyor ki hadisi kudsîde:³

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I s.451, no:680; Ka'bü'l-Ahbar'dan.

أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرَنِي

(*Ene celîsü men zekerenî*) “Ben beni zikredeninin hem meclisi, yoldaşı, arkadaşı olurum, yanında olurum.” buyuruyor.

Onun için çok güzel bir şey... İnsan Kur'an okuyup, zikredip, ibadet edip, namaz kılıp, kaza namazları kılıp zamanını yoğun bir şekilde tamamen ibadete vermiş oluyor. Büyük sevaplar kazanıyor. Bunu böylece şu sırada, tam zamanında hatırlattık. Neden?.. İşte aşr-ı evveli geçti, on günü geçti, aşr-ı evsatındayız. Aşr-ı ahîrinde de, en son aşrında da i'tikâf olacak. Durumu müsait olanlar bu güzel ibadeti tatsınlar. İlmihal kitaplarına baksınlar; i'tikâf nasıl oluyormuş, adabı erkanı, sünneti, şekli... O i'tikâfı bu sene bir yapın bakalım da, tadını görün! Şair diyor ki, bir ilahide:

Şekerlerde bulamadım, Zikrullahın tadını!..

Basit söylemiş ama, güzel söylemiş. Bir de bu tarafın tadını görün bakalım. Çünkü;

“—Erbab-ı tasavvufun mânevî zevklerinin ne kadar tatlı olduğunu eğer hükümdarlar, ordu komutanları, padişahlar, cihangirler bilselerdi; ordularını sevk ederlerdi, bu zevkleri bizim elimizden almak için...” diyor bir büyük zatı muhterem...

Şehir almaya, ülke fethetmeye, ganimet almaya gidiyorlar ya; “Bilselerdi ne kadar kıymetli olduğunu, bunları almak için bizim üstümüze gelirlerdi.” demiş, bir mübarek zat...

Tabii çok tatlı bir şey... Allah-u Teâlâ Hazretleri o ibadetin zevkini, tadını, lezzetini, heyecanını, güzelliğini, sizlere de duyursun... Tatmayan bilmezmiş. Bilmeyince de sözle, tarifile olmuyor. En iyisi, tatmaktır.

شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ بَرَكَةٍ

(*Şehru ramadan, şehru bereketin*) “Ramazan ayı bereket ayıdır.” Her bakımdan... Sevap bakımından bereket artıyor. Yaptığınız ibadetlerin de mükâfâtı Ramazan’da artıyor. Ramazan’ın dışında yaptığınız aynı cins bir ibadeti Ramazan’ın içinde yapınca, sevabı artıyor. Ne kadar artıyor?.. Yetmiş kat artıyor.

d. Ramazan’da Zekât Verilmesi

Onun için, böyle sevaplı işleri takip eden bazı açığız, bilgili müslümanlar vardır. Zekâtlarını senenin her zamanında vermek mümkün; ama ne zaman verirler?.. Ramazan’da verirler. Neden?.. Ramazan’da zekâtı aynı zamanda yetmiş kat daha artıyor da ondan... Yani oradan da bir kârı var...

Zaten verecek... Malının kırkta birini hesapladı, şu kadar milyon tuttu, bunu verecek. Bu fakirin hakkı, kendisinin değil... Kendi malının içine karışmış. Allah emretmiş, kırkta birini ver diye... Para olursa bu kadar, deve olursa şu kadar, sığır olursa bu kadar, altın olursa şu kadar gram... vs. Hepsini bilecek, ilmihal kitaplarında teferruatları var; onu veriyor. Bir sevab alacak, zaten kendisinin değil, fakirin hakkı...

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

(المعارج: ٢٤-٢٥)

(*Ve'llezîne fî emvâlihîm hakkun ma'lûm. Li's-sâili ve'l-mahrûm*) “Onların mallarında, belli bir hak vardır; isteyenlere ve mahrum kalanlara vermek için.” (Meâric, 70/24-25)

“—Kendi malı üzerinde fakirin hakkı var!” diye biliyor müslüman... Bakın İslâm dini ne kadar güzel!.. “Benim malımın içine fakirin malı karışmış.” diye düşünüyor müslüman... Kendisi çalıştı tarlada, kendisi ekti, kendisi biçti, kendisi zahmetini çekti, mahsulü kendisi aldı... Allah Allah!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri diyor ki:

“—Senin mahsulünde, kazancında, fakirin hakkı var!”

O da seve seve ayırıp veriyor. Ziraat mahsullerinden ne kadardır zekât?.. Onda birdir. Ona da öşür derler onun için... *Aşere*, on demek; *öşür* de, onda bir demek... Ziraatin de öşrü vardır, o da zekâttır. O da ziraat mahsulünün zekâtıdır. Tarlanın sulanmasıyla, kendiliğinden tabii olarak bitirmesi arasında onda bir, yirmide bir değişir miktar... Para olursa kırkta birdir, yani yüzde iki buçuk eder vs. Bunların bir hesabı var. Beş tane devesi varsa, bir tanesidir. Ondan sonra, şu kadar olursa böyle, bu kadar olursa böyle, diye bir listesi vardır. O listeye göre gider bu iş...

“Fakirin hakkı, borçlunun hakkı, yolda kalanın hakkı... vs. zekâtın mesarifi” denilen, zekâta müstehak olan kimlerdir diye bildirilen bir liste

vardır. O listeye göre onları verecek amma, Ramazan'da verince bu sefer zekâtın sevabı da yetmiş kat fazla oluyor. Ramazan'da bir sadaka verince, Ramazan'ın dışında vermiş olduğu sadakadan, yetmiş kat fazla oluyor. E, şimdi bu ay bereketli değil mi?.. Ramazan'da yüz defa tesbih çekse yetmiş kat fazla sevap oluyor; Ramazanın dışında çekse, bir tane olacak meselâ... O bakımdan bereketli bir ay olduğu görülüyor. İbadette de bereket var, sofrada da bereket var. Sevapta da bereket var, zamanda da bereket var...

İçinde de çok bereketli, hayırlı bir gece saklı... Saklamış Allah... Niye saklamış?.. Kullar biraz arasın diye... Bir de şu var muhterem kardeşlerim:

“—Ben Kadir gecesine garantili rastladım, elde ettim, yakaladım; tamam... Unu eledim, eleği duvara astım, işi bitirdim.” gibi düşünmesinler, gevşemesinler diye saklıyor.

Şimdi, Hasan-ı Basri Hazretleri, bir berat gecesinde evinden çıkmış ama, bayağı hasta gibi sapsarı, mum gibi sarı çıkmış. Böyle beti benzi atmış, çok müteessir bir vaziyette çıkmış yani... Demişler ki:

“—Yâ mübarek, ne oldu?.. Ne var yani, hasta mısın, karnında sancı mı var, ne oluyor?.. Başın mı ağrıyor, nedir, kustun mu?..” filan... Neyse yâni...

Demiş ki:

“—Berat gecesidir bu gece!.. Amellerin, bir seneki mukadderâtın meleklerle tevdi edildiği

gece... Günahlarımı biliyorum, işledim. Küçükken işledim, delikanlıyken işledim, gece işledim, gündüz işledim; günahları işlediğimi biliyorum. Evet tevbe ettim, affımı diledim ama, affedilip edilmediğime dair bir işaret bilmiyorum ki, affolundum mu, affolunmadım mı?.. Günahlarım kesin o halde, işlediğim kesin, affolunup olunmadığı şüpheli, belli değil... Olabilir ki, affolunmamıştır.”

Çünkü Allah bazen affetmez, sebepleri var... Onları da bilmek lâzım! İşte müslümanlık bu... İnsan ne yaparsa Allah hidayet nasib eder, ne yaparsa hidayet vermez; bunu bilmezse olur mu, hayatın en önemli meselesi!.. Ne yaparsam Allah benim günahlarımı affeder; ne yaparsam, çırpınsam da affetmez?.. Bunları bilmek lâzım... Bunları bilmedikten sonra havaya geziyor insan... Yani kendisine asıl lazım olan bilgileri öğrenmeden geziyor demektir. Öğrenmek lâzım bunları!..

Günahlarımı biliyorum, kesin... Affedildiği belli değil, korkuyorum. Evet ibadetler işlemişim ama, kabul edildiğini bilmiyorum. Ya namazlarımın hiçbiri kabul olmadıysa, ben gelmişim şimdi şu yaşa; ne olacak benim halim?.. Ayıkla pirincin taşını... Yetmiş yaşındaki bir insana rüyada bir işaret olsa, “Hiç bir namazını kabul etmedim senin!” deniliverirse, Allah saklasın ne olur hali?.. Hadi bakalım, buyur, yetmiş yıllık ibadet havaya gitti. Ne olur?.. Perişan olur insan...

İşte, “Günahlarımı biliyorum, silinip silinmediği belli değil... İbadetler işlemişim ama kabul olunup olunmadığı belli değil... E benim

durumumdan kötü kimin durumu var?” demiş, mübarek sapsarı kesilmiş. Halbuki tabiinin en mübareklerinden biri... Evliyâ ama, onlar mütevazi tabii... Onlar Allah'ın zeki kulları, böyle kendilerini cennetlik yapabilmek için, cehennemden kurtulmak için çok çalışmışlar; bizim gibi gevşek durmamışlar. Bak on gün geçti şu mübarek aydan, şu on günü nasıl geçirdiğinize bir bakın! Bakalım güzel geçirdiniz mi?..

e. Bu Ayda Allah'ın Rahmeti Yağar

Şimdi bu hadis-i şerifi okuyacağım, en son cümlesinden benim tüylerim diken diken oluyor. Mübarek aydır, tamam; içinde hayır vardır:

يُغَشِّيْكُمْ اللَّهُ فِي نَزْلِ الرَّحْمَةِ وَيَحُطُّ فِيهِ

الْخَطَايَا وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدُّعَاءَ

(Yuğuşşikümü'llàh) “Allah sizi hayırla kaplar. İçinde bir hayır vardır, o hayrı sizin üzerinize yayar. Sizi hayırla örter Allah... Yeryüzü, müslümanların üstü hayırla, kaplanır. Sonra, (feyenzilu'r-rahmeti) rahmet iner. Bu ayda gökyüzünden Allah'ın rahmeti yağar. Hanelere, gönüllere, evlere, ülkelere, beldelere, camilere yağar rahmet...”

(Ve yahuttu fîhi'l-hatâyâ) “Allah bu ayda, günahları affeder.” Her akşam iftar vakti affediyor. Her sahur vakti affediyor. Her yalvarana mağfiret ediyor. Yani çok insanlar mağfirete eriyor, çok insanlar affoluyor bu

ayda... Allah bizleri de mağfurîn zümresine dahil eylesin, ilhak eylesin...

(*Ve yestecîbu fihi'd-duâ*) “Allah bu ayda duaları da kabul eder.” Bilmiyorum, ne istiyorsunuz Allah’tan?.. Yani, el açıyoruz, bir şeyler isteniyor. Duaları da bilmek lâzım!.. İnsanın neyi isteyeceğini bilmesi lâzım.

Şimdi biz hacca gideriz grup halinde... O zaman paçası tutuşuyor, hacı olacak kardeşin...

—Hocam, Kâbe’yle ilk karşılaştığı zaman insanın yaptığı dua kabul olurmuş, ne dua edeyim?..

Ha, bak nasıl hizaya geldin şimdi... Daha evvelce aklın neredeydi?.. Niye bugünleri de düşünmüyorsun; en çok hangi duayı edeyim diye, en güzel duayı araştırmıyorsun?.. Niye bu gibi şeylerin peşinde değiliz?.. Gazete peşindeyiz, spor peşindeyiz, şunun peşindeyiz, bunun peşindeyiz. Fenerbahçe Galatasaray’ı üç sıfır yendi, golleri falanca attı, filanca attı, filanca attı. Ligde filanca küme düştü bilmem ne... Bir sayfasına kızıyordum ben gazetelerin, inadına şimdi gazetelerde spor sayfası dört beş sayfaya çıktı. Yâhu, bu memleketin spordan başka meselesi yok mu, müslümanın hayati başka meselesi yok mu?.. Hayat-memat meselesi, cennetcehennem meselesi, affolmak-olmamak meselesi... Nice meselesi var müslümanın... Ne oluyoruz?.. Boş şeylerle oyalanıyoruz.

Onun için Şeyh Sa’dî’nin güzel bir sözü var. Şair adam, güzel söylemiş:

عُمَرِ كِرَانَ بِهَا دَرُ ابْنِ صَرْفٍ شُدَّ تَا چَه

خُورَمٌ صَيْفٌ وَ چَه پُوشَم شِتَا

Ömrü giran bahâ der in sarf şod tâ, Çe horem sayf u çe pûşem şitâ?

Pişmanlıkla söylüyor. Belki kendisi öyle değil ama, bize ibret olsun diye söylüyor. “Şu aziz ömür geçiverdi boş yere... Ne diye?.. Yazın ne yiyeyim, kışın ne giyeyim diye geldi geçti.” diyor. Yazın insanların giyinme derdi yoktur, hava sıcaktır, bu sefer ne yiyeceğim diye dolaşır. Kışın da soğuklar bastırdı mı, böyle sıfırın altına düştü mü, ayaz oldu mu, ne giyeceğim der bu sefer... Giyinmek ister, yakmak ister, evi ısıtmak ister, odun ister... vs. Onun için dağlardaki ağaçları kesmişiz, kesmişiz, çıırçıplak dağları bırakmışız. Utanıyorum ben; dağlara bakmaya utanıyorum, çıplak dağlara... Ankara'dan Konya'ya gelirken, çıplak dağlara baktıkça yüreğim parçalanıyor. Neden?.. Bu dağlarda böyle böyle ağaç kökleri bulunuyor.

Şimdi bizim Borlu, Niğdeli tanıdık mühendis bir kardeşimiz vardı. Karayolları genel müdürlüğü filân yaptı. Hasan Dağını bilirsiniz, geçmişsinizdir, şöyle yalçın bir dağ; ağaç yok... Ovada ağaç yok, tek tük belki var... O dağda böyle kocaman ağaç kökleri varmış. Ne olmuş bunlar?.. Odun olmuş, yakılmış gitmiş. Be adam yaktığının yerine yenisini diksene!.. Yakmışsın yaktığının yerine yenisini diksene!..

Bir hikâye anlatayım, dikmekten aklıma geldi: Padişahın birisi vezirini almış, tebdil-i kıyafet eylemiş, köylü kılığına girmiş, şalvar giymiş fi-

lan böyle. Basit bir halk adamı gibi... Veziri de öyle... Ama birkaç adamı da var, uzaktan kolluyorlar kendisini ama, hiç belli etmiyorlar. Yolda giderken bakmışlar kambur, ihtiyar aksakallı bir adamcağız kazıyor yeri... Yanında da bir fidan var, onu dikmeye çalışıyor. Padişahın muzipliği tutmuş, demiş ki:

“—*Selâmün aleyküm amca!*”

“—*Ve aleyküm selâm evlât...*” demiş, şöyle bir doğrulmuş.

Demiş:

“—Amca yâ, bunu ne diye dikiyorsun? Senin ömrün yetecek mi, bunun meyvasını yemeye; ne dikiyorsun?” demiş.

Padişah ya, biraz da korkmuyor, pervasız... Böyle bir laf söyleyince, ihtiyar adam şöyle bakmış:

“—Evlât!” demiş. “Bizden öncekiler diktiler, biz yedik, biz de dikelim de bizden sonrakiler yesin!” demiş.

Padişahın çok hoşuna gitmiş cevap... Vezire demiş ki:

“—Şuna bir kese ver!”

Çıkartmışlar. İçinde artık ne kadar oluyorsa, dinar, dirhem, altın para neyse... Kese kırmızı mumlu... Sayılmış, mumlanmış, paralar var vezirin yanında... Padişahın emri üzerine, bir kese çıkartmış padişaha...

“—Al amca buyur bu keseyi!.. Cevap güzel oldu.” demiş padişah...

İhtiyar adam bir keseye bakmış; ooh, zengin oldu bir anda... Kese elinde, altın dolu... Şöyle bir gülmüş, anlamış karşısındakinin mühim bir insan olduğunu ama, padişah olduğunu bilmiyor. Demiş ki:

“—Bak evlat! Sen ağaç dikiyorsun ama, meyvasını yiyemezsin dedin ama, bak ben ağacın meyvasını aldım.” demiş. Yâni o sözüyle, ağaç diktiği için bir kese kazandı ya; “İşte bak, demiş, ağacın meyvası elimde, bak avucumda, aldım.” demiş.

Padişahın o da hoşuna gitmiş. Vezire bir işaret daha... Bir kese daha... Bir o elinde kese, bu bir elinde kese... İhtiyar memnun. Padişaha dönmüş, demiş ki:

“—Bak efendi! Sen bana meyvasını yiyemeyeceksin dedin ama, benim ağaç bir anda iki meyva birden verdi, iki mahsul verdi.” demiş. Hani bir tarla bazen iki defa ekiliyor, bir pancar mahsulü oluyor, bir de bilmem ne... “İşte bak, demiş, benim ağacım bir senede iki mahsul verdi.” demiş.

O da hoşuna gitmiş padişahın... Vezire demiş ki:

“—Bir tane daha kese ver, kaçalım bu adamın yanından! Bizim hazineyi tüketecek bu.” demiş.

Bir tane daha vermişler, gitmişler yanından...

İşin şakası bu... Ama işin doğrusu ne: Bir ağaç kestiysek, üç tane ağaç dikmeliyiz. Ben şimdi bizim arkadaşlara diyorum ki:

“—Satın alın o çıplak dağları!.. Allah size

otomobil vermiş mi?..

Vermiş. Cumartesi pazarları binin o otomobile, gidin oralara!..” “—Hocam su yok!..”

“—Su yoksa, koca plastik bidonları koyun arabanın arkasına, ağzını iyi kapatın! Gidin, ağacı dikin, sulayın, o çıplak dağları yeşertin bakalım!..”

“—Neden?..”

“—Çünkü, ağaç da sadaka-i câriye... Ağaç da insana sevab kazandırıyor.”

Bir ağacın altında bir insan gölgelense, ağacı dikene sevab yazılıyor. Bir kuş gelse dalına konsa, dikene sevab yazılıyor. Farzedelim dut ağacı olsa, dudunu kuş gagalasa sevab yazılıyor. Çocuk yese, ağacı diken sevab kazanıyor. Odunundan istifade edilse, sevab oluyor. Yâni sadaka-i cariye diyoruz buna...

Sadaka-i câriye ne demek?.. Câriye burada köle kadın manasına değil, haremdaki câriye manasına değil; cereyan eden demek, devam eden demek... *Sadaka-i câriye* demek; sevabı akıp giden, devam eden, devamlı sevap üreten sadaka demek yâni... Onun için bu gibi şeyleri yapmak lâzım!..

f. Allah Kimleri Sever

Evet, dönelim hadisi şerife: Allah bu ayda günahları affediyormuş ve duaları kabul ediyormuş. Bu sözleri nereden açtık?.. Boş şeylerle uğraşıyoruz. Futbolla, ıvırla-zıvırla ömrümüzü geçiriyoruz. Bize lâzım olan şeyleri düşünmüyoruz. Ne dua edeceğimizi bilelim;

bize dünyada ahirette ne fayda verecek, onu bilelim de onu öğrenelim. Bilmiyorsak, bu gibi meselelere zihnimizi takıp bunların peşine gidelim, bunları öğrenmeye çalışalım!.. Bunları öğrendik mi, asıl fayda oradan gelecek.

“—Hocam, ne yaparsam ben cennete giderim?”

Var mı bilmiyorum, hoca kardeşleri toplayalım, soralım!.. “Ben cennete gitmek istiyorum, cennete gitmem için neler yapmam lazım?” diye kimse sormuyor.

“—Cehenemden kurtulmak için ne yapmam lâzım?.. Allah kimleri sever?..” diye soralım!..

Kur’an-ı Kerim’de:

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

(آل عمران: ١٤٨)

(*Va’llàhu yuhibbu’l-muhsinîn*) “Allah muhsin kulları sever.” (Âli İmran, 3/148) diyor;

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

(التوبة: ٤)

(*Inna’llàhe yuhibbu’l-müttakîn*) “Allah muttakîleri sever.” (Tevbe, 9/4) diyor. Allah sabredenleri sever, sadaka verenleri sever, temizleri sever... Kimmiş bakalım şöyle bir liste yap, Allah kimleri seviyorsa öyle bir insan olmaya çalış!.. Mühim olan iş bu değil mi, Allahın sevgisini kazanmak değil mi?.. Yaşlar geçiyor, ömürler bitiyor, millet bunu öğrenmeden göçüp gidiyor.

Halbuki asıl mühim iş budur. Duanın da hangisi makbuldür, hangisini etmek lâzım, nasıl etmek lâzım, bunları bilmek lâzım!.. Öğrenmek lâzım, takip etmek lâzım, sormak lâzım, merak etmek lâzım!.. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁴

حُسْنُ السُّئَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ

(الأزدی فی الضعفاء، وابن السنی عن ابن عمر)

(*Hüsnü's-süâli nısfü'l-ilmî*) “Güzel soru sormak ilmin yarısıdır.”

Güzel soru sormak alimlik alâmetidir, ilmin bir şartıdır.” İnsanın zihnine güzel meseleler takılmalı, o soruları insan içinde tutmalı, araştırmalı, cevabını bulmalı. Hiç merak etmiyorlar.

İstanbul’da bir camiye gittik, namaz kıldık. Çok güzel bir cami... Çok mükemmel yapılmış, galiba Mimar Sinan’a yaptırmış paşa... Ne camisi?.. *Zal Mahmud Paşa* camisi... Hoca yatsı namazını kıldırdı. Dedim ki:

“—Hocam, bu zal ne demekmiş acaba, biliyor musunuz? Zal Mahmut Paşa nedir?” diye sordum.

Hoca dedi ki bana:

---

⁴ Taberânî, *Mu’cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şua-bü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.55, no:33; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.453, no:936; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.141, no:2716; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.360; Miz-zî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.11, no:35; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29262; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.359, no:1142; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.122, no:11589.

“—Hocam bu camiyi yaptıran adam, öyle zâlimmiş ki, çok zâlimmiş. Onun için zalimin zal’inden Zal Mahmud Paşa demişler.” dedi.

Dedim ki:

“—Yâ zâlim olsa, cami yaptırmaz adam. Dindar ki, bu kadar güzel cami yaptırmış.”

Gittim, araştırdım meseleyi... Ansiklopedileri karıştırdım, buldum; hiç de öyle değil... *Zal*, ihtiyar demekmiş, köhne demekmiş, çok yaşlı demekmiş. Demek ki, bu Mahmud Paşa çok yaşlı bir kimseydi mübarek, ak sakallı... Başka bir Mahmud Paşa’dan ayrılısın diye Zal Mahmud Paşa demişler; yaşlı Mahmud Paşa demek... O da bir güzel cami yaptırmış. Allah mekânın cennet etsin, Allah razı olsun... Şu camiyi yaptırandan da razı olsun... Bizlere de Allah cami yapmak, yaptırmak nasib eylesin... Rahmetine hepimizi erdirsin...

Hocaya haber gönderdim:

“—Söyleyin, o hocaya, içinde vazife gördüğü camiyi yaptıran insandan böyle bahsetmesin! Zal Mahmud Paşa, zalim Mahmud Paşa değil; ihtiyar, mübarek Mahmud Paşa demek...” dedim.

Yâni, merak etmiyoruz muhterem kardeşlerim! Camide imam, camiyi bilmiyor, caminin geçmişini bilmiyor. İnsan biraz merak etmeli! İlmin şartı meraktır. Merak lâzım, araştırmak lâzım, öğrenmek lâzım!.. İnsan meraklı olursa, çok öğrenir; meraksız olursa, hiçbir şey öğrenmez. Meraksız, uyuşuk; bir şey öğrenmez.

Onun için hangi dua güzeldir, öğrenin! Meselâ, şöyle bir soru aklınıza gelmez mi:

“—Rasûlüllah SAS Efendimiz, acaba nasıl güzel dua etmiş, ne dualar etmiş?”

Merak edilecek bir şey değil mi bu?..

“—Acaba Kur’an-ı Kerim’in ayetleri içinde dualar var mı, hangileri?.. Bunlar bir kitapta toplanmış mı hocam?..”

Güzel bir soru değil mi?..

“—Kur’an-ı Kerim’in içindeki duaları ben de öğreneyim, yapayım... Peygamber Efendimizin yaptığı duaları öğreneyim, ben de yapayım...” demeniz lâzım! Bizim de böyle eserleri yazmamız lâzım!.. “Kur’an-ı Kerim’deki dualar... Hadis-i şeriflerdeki Peygamber Efendimiz’in duaları...” filân diye, bizim de cemaate vermemiz lâzım!..

Şimdi bizim fabrikatör bir tanıdığımız var... Dertleşiyoruz burada şimdi, mübarek cuma akşamında... Tabii konuşmak da sevaptır, dinlemek de sevaptır, camide durmak da sevaptır. Camide durduğu müddetçe insan namazda sayılır. Şu anda her biriniz vaazın başladığı zaman namaza dursaydınız, kaç rekât namaz kılmış olurdunuz; o kadar namaz kılmış gibi sevaptasınız. Namazda belki hata ederdiniz, burada kılmadan, dinlemek suretiyle namaz kılmış gibi olduğunuz için, hatasız namaz kılmış gibi oldunuz; daha iyi... Sevap... İlimden bir bahsi öğrenmek, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır.

.....

Ana dil lâzım değil mi?.. Arapça öğrenmemişiz, mânayı bilmiyoruz, ayetten bir şey anlamıyoruz. Nikâh kıyılacağı zaman, cenaze ile ilgili ayet okunuyor. Evlilik bahis konusu olan törende, boşanma ile ilgili ayet okunuyor. Neden?.. Ayetin mânâsını bilmiyor okuyan... Yâni yerine, makamına, mekânına uygun söylemiyor.

Onun için, bu ayda dualar kabul olurmuş. Ben size soruları sorayım, içinize meraklar girsin, kıvranmaya başlayın, araştırmayı kendiniz yapın!.. Bu ayda Allah duaları kabul edermiş; hangi duayı yapayım?.. Düşünseniz, kendiniz de bulursunuz. Çünkü duanın basmakalıp olanı değil de, içten olanı makbuldür.

Elini açmış mihraba bakıyor, elini açmış tavana bakıyor, elini açmış nakışlara bakıyor... *Lâhiyen* derler buna; yâni böyle gâfilken, kalbi başka şeyle meşgulken yapılan duayı Allah-u Teâlâ sevmez. İçten yapılan duayı sever, can ü gönülden yapılan duayı sever. Onun için candan dua yapacağız.

Sonra, Allah'tan ne isteyeceğimizi bileceğiz. Sonra, duanın makbul zamanları vardır. Hangi zamanlarda dua edelim de tam böyle dua kabul olsun?.. Demir tam tavına geldiği zaman dövülürmüş, duayı da ne zaman yapalım; bu önemli!..

Sonra, “Bir insan anne babasına dua etmeli!” diyor Peygamber Efendimiz... Kimlere dua edeceğiz?.. “Arkadaşına, mü'min kardeşine gıyabında dua ettiği zaman, duası sür'atle kabul olur.” deniliyor. Demek ki, dua konusunda

öğreneceğimiz çok şey var... O halde bunlara merak edelim, bunları hocalara soralım, bunların cevaplarını bulalım!.. Şu Ramazan'da bu soruların cevaplarını çözelim, öğrenelim!..

يَنْظُرُ اللَّهُ تَنَافُسَكُمْ وَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ

(*Yenzuru'llâhi tenâfüsekim*) “Bu ayda Allah-u Teâlâ Hazretleri sizin ibadet konusundaki yarışmanıza bakar.” Birbirinizle yarışırçasına camilere gidiyorsunuz, mukabeleleri dinliyorsunuz... Hayır ediyorsunuz, iftar veriyorsunuz.... vs. Hah, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu gayretlerinize bakar. Allah'ın bir bakması yeter insana... (*Ve lâ yenzuru ileyhim*) “Allah bakmaz!” denilen kimse mahvoldu. Allah, bakmayacağı kimseye iltifat etmiyor demektir. Allah bir kimseye nazar etti mi, Allah'ın nazarı bir insana değdi mi, ihyâ olur o insan...

Allah bakarmış mü'minlerin gayretine, birbirleriyle yarışırçasına ibadetlere düşkünlüğüne... (*Veyübâhîbi-kümmelâiketehû*) “Ey müslümanlar, Allah sizinle meleklerine mübâhat eyler: ‘Bakın benim kullarıma nasıl ibadet ediyorlar, nasıl gayretliler!.. Nasıl aşk ile şevk ile oruç tutuyorlar, Kur'an okuyorlar, namazlar kılıyorlar; 20 rekât, 33 rekât... Nasıl hayır hasenât yapıyorlar!.. Evlerini açmışlar, fakirlere zenginlere ziyafetler çekiyorlar... Sadakalar dağıtıyorlar, kumanyalar yapıp ev ev fakir aileleri buluyorlar, sevindiriyorlar.’ diye meleklerine öğünür.”

فَادُّوا اللّٰهَ مِنْ اَنْفُسِكُمْ خَيْرًا

(*Feeddu'llàhe min enfüsiküm hayran*) “O halde bu ayda, siz kendi tarafınızdan Allah’a karşı hayır ve kulluk görevlerinizi ödeyin, edâ edin!.. Çalışın, hayırlara koşturun, bu ayda hayırlara gayret edin!” diye Peygamber Efendimiz sizlere bizlere tavsiye ediyor.

g. Şakî Kimdir?

Şimdi o en mühim cümleye geldik, müthiş cümleye geldik:

فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ

(*Feinne’ş-şakıyye*) “Şakî; eşkıyâ, yâni Allah’ın rahmetinden mahrum, cehennemlik insan... Cehennem yolcusu... Tevbe etmezse cehenneme girecek olan insan... Kimdir?.. (*men hurime fîhî rahmetallâhi azze ve celle*) Allah’ın rahmetinden bu ayda mahrum olan kimsedir.” Vah, yazıklar olsun, çok bedbahttır demek... “Bu ayda Allah’ın rahmetinden mahrum düşen, Allah’ın rahmetine eremeyen, Allah’ın rahmetini yakalayamayan, Allah’ın rahmetine mazhar olamayan kimse; işte asıl bedbaht odur.” diyor Peygamber SAS Efendimiz...

Şimdi muhterem kardeşlerim, tabii kuru laf önemli değil!.. Sözden bir ibret almalı insan ve ona göre yapması gereken şeyi yapmalı!.. Şimdi bu ayın üçte biri geldi geçti. Bizde bir değişme var mı, yoklayın kendinizi!.. Biraz şöyle bir iyi müslüman haline geldiğinize dair işaretler,

emâreler belirdi mi?.. Ahlâkınızda, ibadetinizde, zihniyetinizde, gönlünüzde, aklınızda bunu bir yoklayın! Üçte biri gitti, ötekisi de yel gibi gelip geçiverir. Hocaları biliyorsunuz, hutbelelerinde meşhur cümleleri vardır. “Receb derken, şa’ban derken geldi geçti Ramazan... Geldi mübarek bayram...” derler. Bayram geliverir, bu mevsim bitiverir.

Onun için, “Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin râzı olacağı amelleri, hayırları işleme konusunda yapmanız gereken kulluk vazifelerini güzel yaparak, siz de vazifelerini edâ edin!” diyor Peygamber Efendimiz... Gaflet üzre olmayın!..

Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Her ibadetin, Allah-u Teâla Hazretleri’nin her emrinin, İslâm’ın her emrinin hikmeti vardır. Yâni yerli yerindedir, bir sebebi vardır, bir faydası vardır insanlara... Orucun çok faydaları vardır. Bedene faydası vardır, mideye faydası vardır, ruha faydası vardır, akla faydası vardır... Sevab bakımından faydası vardır. Ramazan ayının muazzam faydaları vardır.

Ramazan ayı, iyi bilin ki, kesin olarak bilin ki, sizin iyi bir kul olabilmeniz için Allah’ın bir aylık kursudur. İyi bir kul olabilmeniz için kursa alınıyorsunuz, bir aylık bir kurs görüyorsunuz. Hani, muhtelif mesleklerde meslek kursları vardır. Kursu bitirenlere, başarılı olanlara belge verilir; sen bu kursu başarılı olarak bitirdin diye... Maaşı artar, makamı değişir, bir yere vazifeli gönderilir... filân. Bilin ki şu Ramazan ayı, iyi bir müslüman olmak için bir tekâmül kursudur. Bu hikmet vardır. Allah-u Teâla

Hazretleri şeytanları ondan bağıyor. Göğün kapılarını ondan açıyor. Duaları ondan kabul ediyor. Yâni, Allah'tan affolunmayı isteyin, hayırları işlemeğe koşturun!.. Fırsat müsâittir, zaman müsâittir, şartlar müsâittir, çalışın çabalayın, şu kursu başarıyla bitirin!..

Peygamber Efendimiz bir cuma günü –bu da korkulacak bir haberdir, hadis-i şeriftir– minbere çıkarken bir adımını attı, “Amin...” dedi. Bir adımını daha attı, “Amin...” dedi. Yukarıya doğru çıkıyor merdiven merdiven, bir adımını daha attı, “Amin...” dedi. Üç defa “Amin...” dedi. Herkes de merak ettiler, “Niye ‘Amin...’ diyor Peygamber Efendimiz?..” diye...

Hutbe bitip aşağı indiği zamanda, müsâit zamanda yanaştılar, sordular:

“–Yâ Rasûlallah! Siz bu sefer hutbeye çıkarken, eski zamanlarda yapmadığınız yeni bir şey yaptınız. Her adımınızda, yukarıya merdivene adımınızı atarken ‘Amin...’ dediniz; niye?” diye sordular.

Dedi ki:

“–Cebrâil AS geldi, bana dedi ki: ‘Annesine veya babasına veya her ikisine yetişip de cenneti kazanamayana yazıklar olsun, burnu yerde sürtünsün!’ dedi. Ben de ‘Amin...’ dedim.”

Haa, buradan ne anlaşılıyor?.. Annemiz babamızı sağsa, iyi evlatlık edeceğiz; duasını alacağız, cenneti kazanacağız. Cennet kazanılmıyormuş. Kazanılmazsa, Rasûlüllah kızıyor, “Burnu yerde sürtsün, yazıklar olsun!” diyor. Cebrâil, “Yazıklar olsun!” diyor, Peygamber Efendimiz

“Amin...” diyor. Demek ki, anne babaya hürmet edeceğiz, duasını alacağız, cenneti kazanacağız. Ne kadar kolay bir iş, ne kadar önemli bir iş!

Sonra ötekisi:

“—Ramazan ayı girer çıkar da, çıktığı halde bir insan halini düzeltemez, Allah’ın iyi kulu olamazsa, ona da yazıklar olsun, onun da burnu yerde sürtsün!” dedi, ona da ‘Amin...’ dedim.” Bu işte şu anda bizimle ilgili... Şu anda biz Ramazan ayı içindeyiz. Ramazan’ın sonunda iki tehlike var:

1. Ramazan’da ibadetler kabul olmaz da, Ramazan’ı kaçırmış olursun.
2. Rasûlüllah Efendimiz’in Cebrâil AS’ın bedduasına “Amin...” demesine muhatab olursun.

Bir de Rasûlüllah, “Burnu yerde sürtsün, yazıklar olsun!” dedi. O da olur, burnu yerde sürter insanın... Ramazan’da adam olmayanın burnu yerde sürter, belâsını bulur. Sen misin kursu başaramayan; cezâsını bulur. Onun için işin ciddiyetini bilelim!..

Üçüncüsü neymiş:

“—Ben yanında anılmışım da, Muhammed denmiş, Rasûlüllah denmiş de adam salât ü selâm getirmemiş Peygamberimiz’e... “*Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed*” dememiş. Cebrâil AS, “Ona da yazıklar olsun, onun da burnu yerde sürtünsün!” dedi. Ben de ona ‘Amin...’ dedim.”

h. Rasûlüllah Sevgisi

Demek ki ne yapacağız?.. Rasûlüllah'ı seveceğiz. O on iki rekâttan sonraki ilâhiyi ezberleyin!.. Bandını alın, Rasûlüllah'ı sevin!.. Rasûlüllah'ın aşıklısı olmamız lâzım!.. Hepimizin Rasûlüllah'ı sevmeyi öğrenmesi lâzım!..

Sevgi de bir eğitimidir. Sevgi de öğrenilir, aşılır. Çocuklarınızı Rasûlüllah sevgisiyle yetiştireceksiniz. Rasûlüllah'ı sevecek çocuk, candan sevecek!.. Siz Rasûlüllah'ı candan seveceksiniz!.. Sözü, hadisini, nasihatını tutacaksınız!.. İçinizde Rasûlüllah sevgisi olmadan, hakîkî müslüman olamazsınız.

“—Rasûlüllah'la ilgili kalbindeki duygular nasıl?”

“—Boş...”

“—Olmadı!” Diyor ki, Peygamber Efendimiz:⁵

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ

---

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:15; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.67, *İman* 1/16, no:44; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:5013; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.26, no:67; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III s.177, no:12837; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.397, no:2741; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.405, no:179; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.23, no:3258; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.129, no:1374; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.355, no:1175; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11745; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.23; Enes RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.14, *İman* 2/7, no:14; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.115, no:5015; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.534, no:11746; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.132, no:1383; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.29, no:70, 71; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.344, no:2955; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.490, no:17360; c.XXII, s.395, no:25156.

أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

(حم.خ.م.ن.ه.و.عبد بن حميد، والدارمي، حب. عن أنس؛ حم.خ.ن. عن أبي هريرة)

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) “Canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yû'minü ehadüküm*) sizden biriniz hakîkî mü'min olmuş olamaz; (*hattâ ekûnü ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'nnâsi ecmaîn*) ben ona babasından da, evlâdından da, bütün öteki insanların hepsinden de daha sevgili olmadıkça, o hakîkî iman etmiş olmaz!” diyor. Rasûlüllah'ı sevecek, nasıl sevecek?.. Babasından da daha çok sevecek!.. Nasıl sevecek?.. Evlâdından da daha çok sevecek!.. Nasıl sevecek?.. Dünyada hangi insanı seviyorsa, sevilebilen insanların hepsinden de daha çok sevecek!.. Karısından daha çok sevecek, nişanlısından daha çok sevecek!.. Bunu yapmayınca, gerçek mü'min olmuyor.

O halde, Rasûlüllah sevgisini de elde etmeye çalışmak lâzım!.. İmanın anahtarıymış, esrârıymış. Rasûlüllah'ı bilmiyor, Rasûlüllah'ı tanımıyor, Rasûlüllah'ın mesajını anlayamamış... Rasûlüllah'ın nasihatlarını tutmuyor, Rasûlüllah'ın sünnetine sarılmıyor... Rasûlüllah'ın ümmetine merhametle bakmıyor, onlara hizmet arzusu taşıyor, iyilik yapmıyor... Olmaz! Boşuna uğraşır, yerinde sayar. Belki yerinde saymaz ayağı kayar, uçuruma yuvarlanır, daha beter olur. Rasûlüllah'ı sevecek!..

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi alışmış olduğumuz uyuşukluklardan sıyırsın,

kurtarsın... Uyuşuğuz, alışmışız; hangi yaşa geldiysek bu yaşa kadar ki uyuşukluklarımızla yuvarlanıp gidiyoruz. Nereye doğru gidiyoruz?.. Ömrün sonuna doğru, ecele doğru yuvarlanıp gidiyoruz. Her gün camilerin önünden birileri cenaze namazı kılınıp ahirete gönderiliyor. Bir gün sıra bize de gelecek, bir gün biz de öleceğiz. Belli olmaz, gence de yaşlıya da gelebilir. Hazırlık yapmamız lâzım, uyanmamız lâzım!..

Bunun için de ilkönce silkinmemiz lâzım! Alışkanlıklarımızdan sıyrılmamız lâzım!.. Herkesin bir alışkanlığı vardır şimdi... Şöyle herkes kendi kendisini yoklasın, etrafındaki insanlara da bir baksın: Oturuş alışkanlığı vardır, giyim alışkanlığı vardır, konuşma alışkanlığı vardır, şaka alışkanlığı vardır... Eğlence alışkanlığı vardır... vs. Bir silkineceksin, bakalım senin alışkanlıkların Allah'ın rızâsına uygun mu, değil mi?..

Alışkanlık çok büyük bir belâdır. Alışkanlık belâsına insan uyuşuk durur, yapması gereken işleri yapmaz. Hazırlıksız olur, hazırlıksız ölür, ahirette pişman olur. Bir kere alışkanlıklardan sıyrılmaya başlıyoruz, aklımızı başımıza toplayacağız;

“—Hayatımın şu noktasına gelmişim ben, bundan sonra iyi bir müslüman olmak için ne yapmam lâzım?.. Demek ki, bu vaaza gelinceye kadar bu meseleleri hiç düşünmemişim, doğru söylüyor hoca... Binâen aleyh, ben bunları düşünüyüm!” diyeceksiniz.

İşte insan düşünmeye başladı mı sevap

kazanmağa başlıyor. Çünkü, dinimizde:⁶

لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ

(أبو بكر بن كامل، وابن النجار عن الحارث عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) “Tefekkür kadar kıymetli ibadet yoktur.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Düşündükçe bulur insan... Hem de neyi isterse, Allah ona onu sonunda erdir. Kim neyi isterse sonunda muradına erer. Arayan Mevlâsını da bulur, belâ arıyorsa belâsını da bulur. Hani sataşır birisi, “Be adam, belâ mı arıyorsun? Defol, çekil karşımdan!..” dersin. Belâsını arayan belâsını bulur, Mevlâsını arayan Mevlâsını bulur.

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ

(يونس: ٢٥٠)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) “Allah hepinizi cennetine dâvet ediyor.” (Yunus, 10/25) Hafız okudu, ben de tercümesini yaptım: Allah hepinizi cennetine dâvet ediyor; buyurun, buyurun cennetine!.. Cennetine girmek için neler yapmanız gerekiyorsa araştırın, uğraşın!

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şu-abü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.239; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.256; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.163, no:44135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253.

Ramazan'dan istifade edin, Őu kursu başarılı bitirmeğe çalışın!.. Bayram gelmeden başarılı iyi bir müslüman olmağa çalışın!.. AlıŐkanlıklarınız en büyük düşmanınızdır. Nefsiniz en büyük düşmanınızdır. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁷

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ

(A'dâ adüvvüke nef süke'lletî beyne cenbeyke)
“Senin en büyük düşmanın, Őu iki yanın arasındaki, içindeki nefsidir.” Senin en büyük düşmanın senin kendin... Senin iyi müslüman olmana kendin engel oluyorsun, nefsin engel oluyor; onu yeneceksin! Nefsini yenmeden namaz kılınmaz. Nefsini yenmeden oruç tutulmaz. Nefsini yenmezsen ibadete kalkılmaz. Nefsini yenmezsen günahlardan kesilinmez. En büyük düşman içinde... Őeytanı baĐlamıŐ Allah, Ramazan'da Şeytanları zincirlemiŐ; nefsin var... Nefsini yeneceksin!...

Ramazan takvâyı öğrenme ayıdır, nefsini yenme ayıdır. Nasıl yendirtiyor Allah?.. Oruç tut-turtuyor, suyu içirtmiyor, yemeği yedirtmiyor; nefsi yenmeyi öyle öğretiyor. Hem de oruç tutunca da nefis zâten zayıflıyor. Oruç tuttuğun zaman nefis kabarmıyor. Yemek yese kabarır. Pehlivan gibi adam, oturuyor masanın başına,

⁷ Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-EŐ'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVIII, s.270, no:19379.

bir kuzuyu yiyor. Ondan sonra sen bu adamı tutabilirsen tut... Neden?.. E bir kuzuyu yedi bu pehlivan, şimdi bu ille bir şey yapacak. Hani Karagöz oyununu seyrettiniz mi bilmiyorum, Karagöz ortaya çıkıyor: “Yar bana bir eğlence!” diye başlıyor bağırma... Neden?.. İnsanın karnı doydu mu, yar ister, eğlence ister, çalgı ister, zevk ister, sefa ister. Karnı aç oldu mu, derin derin düşünür. Midesinin derdine düşer, başının çaresine bakmak ister. Aç duruluyor, nefsi yenmek öğreniliyor. Nefsin hazları, istekleri, arzuları yapılmıyor, nefsi yenmek öğreniliyor. Gündüz yeniyorsun nefsi, akşam nefis rövanş alıyor, nefis seni yiyor. Olmadı. Olmadı, şampiyon olamazsın!.. Gündüz sen oruç tuttun, nefsi yendin; o zaten pusuda, gülüyor sana: “Tamam, tamam anladık, oruca alışmışsın sen, akşama kadar aç durmasını, susuz durmasını biliyorsun! Akşam ben sana gösteririm!” diyor. Akşam gösteriyor.

Gündüz oruç tutuyor, akşam tiyatroya gidiyor, keyfe gidiyor, zevke gidiyor. Bizim televizyonlar da, gazeteler de program yapıyor. Eski Ramazanlar diyor, hocalardan bahsetmiyor; kantoculardan, tiyatroculardan, eğlencecilerden, bilmem nelerden bahsediyor. Güyâ Ramazan programı... Ramazan programı değil bu, şeytan programı!.. Eğlence programı bu!.. Gündüz nefisini yeniyor, akşam nefisine yeniliyor Beyoğlu’na gidiyor. —Ben İstanbullu olduğum için orayı söylüyorum; buranın Beyoğlu neresi, bilmiyorum— Beyoğlu’na gidiyor, tiyatroya gidiyor. Direkler arasına gidermiş eskiden... Fesini

eğermiş, bıyığını burarmış. Kantocuya gidermiş, şarkıcıya gidermiş... E ne oldu?.. Sevap gitti elden!.. Gündüz oruç tuttu sevap kazandı, akşam tiyatroya gitti günah kazandı. Gündüz o nefsi yendi, gece nefsi onu tuşa getirdi. Şeytan onu alt etti. Olmaz!.. Gündüz kazandığın kuvvetle gece de nefsi yeneceksin. Hem de Ramazan'dan sonra da yeneceksin de, artık iyi kul olacaksın.

Bir kurs geçirmişsin, seni almışlar eğitime... Eline şu kadar mermi vermişler. Şu kadar tabanca atıyorsun, 12'den vurmayı öğreniyorsun. Takır takır, takır takır boşalttığın zaman hep on ikiyi vuruyorsun. "Bir ay eğitim gördü bu, birinci sınıf komando oldu." diyorlar. Ramazan'dan sonra, ne atarsa hepsi karavana... Ne oldu, hani bu bir aylık eğitim?.. Komando elini kaldıramaz, komando kıpırdayamaz, komando karşısındakine bir şey yapamaz... Her seferinde tuşa gelir. Ne oldu bunun eğitimi?.. Demek ki, tutmadı.

Onun için, Ramazan güzel yaşanmazsa, tutmaz. Ramazan'ı ciddî yaşamak lâzım!.. Ramazan'da nefsi, gündüz yendiği gibi gece de yenmek lâzım!.. Ramazan'da nefsi yenmeyi öğrenince, sene boyunca da yenmek lâzım!.. Ömür boyunca Allah'ın iyi kulu olmak lâzım!.. Takvâyı öğrenip, Allah'ın sevgili kulu olup, evliyâsı olup, Allah'a evliyâsı olarak gitmek lâzım!.. Dostu olarak gitmek lâzım!.. Dostun dosta gidişi gibi, Mevlânâ Celâleddin Efendimiz'in şeb-i arusu gibi gitmek lâzım!.. Ölüm gecesi düğün gecesi olmalı!.. Sevine sevine, gözünden perdeler

kaldırılıp cennetteki makamlarını göre göre gitmeli insan... Ona hazırlanmalı!..

Ramazan cennete hazırlanma ayıdır. Ramazan nefsi ıslah ayıdır. Ramazan iyi müslüman olma ayıdır. Üçtebiri de geçmiştir, kalmıştır elinizde üçteikisi; bu da geçer. Bu da rüzgâr gibi geçer, aklınızı başınıza toplayın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi nevm-i gafletten ikaz eylesin... Gaflet uykusundan uyandırsın, ârif, âgâh kullarından eylesin... Âşinâsından eylesin, evliyâsından eylesin... Ömürlerimizi rızâsına uygun geçirmeye muvaffak eylesin... Tefvikını refik eylesin, has kullarından olmayı nasib eylesin... Hüsn-ü hâtimler ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

NOT: Teravîh namazının 12. rekâtından sonra müezzin tarafından okunan Nâbî'ye ait ilâhi:

ŞAHİDİM ARZ U SEMÂDIR

Şahidim arz u semâdır bütün ecrâmiyle, Aşıkım sıdk ile ben Hazret-i Şâh-ı Rusûle, Yaksa da âh-ı derûnum beni bu hasret ile, Tâkati yok dilimin halimi takrîre bile,

Ey bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e, Ta'zimimi arzyle Rasûlü's-Sakaleyn'e!..

Bu günahkâr gidişin son demi bilmem ne olacak? Gelecek bir gün ecel, kâse-i ömrün dolacak, Yevme lâ yenfeû'da her kişi râhın bulacak, Aman ey Kân-ı Kerem, yok elimden tutacak, Ey

bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e,
Ta'zimimi arzeye Rasûlü's-Sakaleyn'e!..
Hâkine yüz sürmek için ne yüzüm ne imkânım
var... Tahsis-i şefaât kebâir ehline, imanım
var...
Aman ey Kân-ı Şefâat, pek büyük isyanım var...
Ey bâd-ı sabâ uğrarsa yolun semt-i Haremeyn'e,
Ta'zimimi arzeye Rasûlü's-Sakaleyn'e!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
09. 02. 1995 / 9 Ramazan 1415
Kapı Camii - KONYA

[Bütün HADİS SOHBETLERİ'NE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ